

De missie van het Wereld Natuur Fonds is het bouwen aan een toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur. In het belang van de natuur en in het belang van de mens die de natuur nodig heeft.

Wereld Natuur Fonds

Rapporten

<je eigen naam>

Inhoud

Inleiding	2
Het beleid van het Wereld Natuur Fonds	3
Bedreigde planten- en diersoorten	4
Indische neushoorn	4
Siberische tijger.....	4
Zwarte neushoorn	5
Iberische Lynx	5
Oceanen en natuur	6
Internationale doelstellingen	6
Tonijn.....	6
Garnalen.....	6
Zoetwater	6
Natuurbescherming buitenland.....	7
Klimaat.....	8
Bossen.....	8
FSC hout.....	8
Nationaal park in Colombia	8
Congo Bekken	9
Borneo	9
Goma	9
Armoede	9

Inleiding

Het Wereld Natuur Fonds zet zich sinds 1962 actief in voor natuurbescherming over de hele wereld. Het Wereld Natuur Fonds streeft ernaar de rijkdom aan dier- en plantensoorten op aarde te beschermen. Samen met anderen willen zij een wereld tot stand brengen waarin mens en natuur in harmonie leven.

De missie van het Wereld Natuur Fonds is het bouwen aan een toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur. In het belang van de natuur en in het belang van de mens die de natuur nodig heeft.

Het beleid van het Wereld Natuur Fonds

De wereldwijde verschraving van de natuurlijke rijkdom is groot. De nieuwste versie van de Living Planet doet verslag van lange termijnonderzoek onder meer dan 4.000 populaties van ruim 1.500 gewervelde diersoorten over de hele wereld. Het rapport wijst uit dat de wereldwijde soortenrijkdom tussen 1970 en 2005 op populatiebasis met gemiddeld 27 procent is teruggelopen. Opvallend is dat de biodiversiteit in de tropen en de zeeën op het zuidelijk halfrond de afgelopen tien jaar het sterkst is gedaald. Hetzelfde gezaghebbende rapport van het WNF brengt in kaart welk beroep de mens doet op natuurlijke en vernieuwbare hulpbronnen om in zijn levensonderhoud te voorzien. Dat huishoudboekje ziet er onevenwichtig uit.

Als de mensheid zo doorgaat hebben we tegen het midden van deze eeuw twee aardbollen nodig om in ons onderhoud te voorzien. We hebben er echter samen maar één te verdelen. Door boven onze stand te leven, bouwen we als het ware een ecologische schuld op. We nemen een hypotheek op de toekomst, zonder te weten hoe deze in te lossen.

Het WNF is van mening dat we ons nageslacht niet kunnen opzadelen met schulden die zij niet hebben gemaakt. Daarom zet het WNF zich in om kwetsbare en bedreigde planten- en diersoorten te beschermen voor het nageslacht. Veldwerk dat vaak plaats vindt ver van Nederland, niet zelden in gebieden die worden getekend door grote menselijke armoede.

WNF zet zich in voor het beschermen van de ongerepte witte vlaktes van de Noordpool en betreft hierbij het bedrijfsleven en de burgers. Een oproep aan het kabinet om te kiezen voor de productie van 6.000 megawatt aan windenergie op de Noordzee is een van de voorbeelden. Daarnaast zet het WNF zich in om de VISwijzer en vis met het MSC-keurmerk bij verschillende belangrijke doelgroepen onder de aandacht te brengen. Vraag stuurt het aanbod en door het publiek erbij te betrekken, blijft er druk op de visserijsector, overheid en het bedrijfsleven en is de kans om daadwerkelijke stappen te zetten richting een duurzame visserij het grootst.

Het WNF zet zich al jaren in voor de nog in het wild levende mensapen die onze bescherming hard nodig hebben. Het beleid van het Wereld Natuur Fonds is erop gericht de biodiversiteit op aarde te beschermen. Het Wereld Natuur Fonds doet dit door:

de belangrijkste leefgebieden wereldwijd te beschermen en waar mogelijk te herstellen.

Speciale aandacht gaat hierbij uit naar tropische en andere bossen, zoetwatergebieden

(wetlands) en zeeën en oceanen; de belangrijkste bedreigingen van deze gebieden aan te pakken, zoals ontbossing, verdroging, overbevissing, klimaatverandering en de illegale handel in dieren en planten; de Nederlandse samenleving bewust te maken dat ook zij actief kan bijdragen aan de bescherming van de natuur door het bieden van financiële handelingsperspectieven (donateurschap, giften) en niet-financiële handelingsperspectieven.

Het WNF kiest voor een constructieve, oplossingsgerichte aanpak. Aan de hand van concrete voorbeeldprojecten wordt duidelijk gemaakt dat het anders kan. Deze methode werkt zowel in

Nederland als in het buitenland en bereikt (lokale) overheden, het bedrijfsleven, partnerorganisaties en burgers. Het Wereld Natuur Fonds is afhankelijk van samenwerking met anderen.

Natuurbescherming is een taak van natuurbeschermingsorganisaties, maar werkt alleen als het een zaak van ons allemaal is.

Bedreigde planten- en diersoorten

De diversiteit aan planten- en diersoorten op aarde staat onder grote druk. Het veldwerk ter bescherming van bedreigde diersoorten richt zich als vanouds op het behoud en vergroting van populaties en anderzijds op de effectieve bescherming van zeer uiteenlopende leefgebieden. Met een groeiende wereldbevolking en -economie nemen ook de mens-dierconflicten toe. Daarnaast wordt de economische

waarde van natuur een steeds belangrijker instrument bij natuurbehoud en bescherming van bedreigde diersoorten.

Behoud van biodiversiteit en het keren van de negatieve trend zijn topprioriteit van het Wereld Natuur Fonds. Een deel van de soortenbescherming richt zich op de handel in planten en dieren. De lokale *bushmeat*-handel en de internationale handel vormen een serieuze bedreiging voor veel wilde dieren en planten. Het Wereld Natuur Fonds stimuleert het verbeteren van regels en controle, zoekt naar alternatieven die natuur en economie beter

verenigen en steunt parkwachters die bedreigde dieren beschermen

tegen stropers.

Indische neushoorn

Ruim tien jaar geleden verdwenen de laatste Indische neushoorns uit het Noord-Indiase Manas Nationaal Park. Geholpen door het Indiase Wereld Natuur Fonds, werd de neushoorn in april 2008 geïntroduceerd in dit natuurgebied aan de voet van de Himalaya. De operatie betreft de verplaatsing van twee mannetjes, die binnen afzienbare tijd gezelschap krijgen van twee vrouwtjes. Naast het bieden van bescherming werd de noodzaak om neushoorns in nieuwe gebieden uit te zetten om nieuwe populaties te stichten geïllustreerd door een ervaring van illegale jacht op het dier in de twee belangrijkste populaties, Kaziranga Nationaal Park (India) en Chitwan Nationaal Park (Nepal).

Siberische tijger

Een duw in de goede richting voor de bescherming van de bedreigde Siberische tijger: de Russische regering heeft in december 2007 een nieuw nationaal park in het verre oosten van het land opgericht, het derde nieuwe park in de regio in één jaar tijd. Tweederde van het nieuwe park, dat 429.000 hectare telt (ongeveer drie keer de provincie

Utrecht), valt samen met het leefgebied van de tijger. Tegelijkertijd dient het park als een corridor voor de rest van de populatie elders in de regio. Het vormt zo een link in het Tijger Econet van beschermde gebieden waaraan WWF werkt. Er zijn nog zo'n 450 Siberische tijgers in het wild.

Zwarte neushoorn

Begin november 2007 zijn 11 zwarte neushoorns vrijgelaten in het Somkhanda Wildpark in Kwazulu Natal

(Zuid-Afrika). Somkhanda is het eerste reservaat dat in handen is van en gerund wordt door een zwarte gemeenschap, de Gumbi's. Een historische gebeurtenis omdat voor het eerst een zwarte gemeenschap zijn grond inricht voor natuurbescherming. De leiders zien er een nieuwe moderne bron van inkomsten in (toerisme, verkoop van jonge dieren aan andere parken) en hebben in een proces

van twee jaar hun stamleden daarvan overtuigd. WWF en Kwazulu Natal Wildlife hebben ondertussen gezorgd voor neushoorns en training aan de Gumbi's hoe een reservaat te leiden en de dieren te beschermen. Recent werd bekend dat de economische waarde van het Somkhanda Game Reserve is gestegen van 90 miljoen rand in 2005 naar 257 miljoen rand in 2008. Inmiddels zijn in totaal 10 neushoornkalveren geboren in de projectgebieden van het zwarte neushoornproject in Kwazulu Natal; in vier jaar tijd zijn nu 67 zwarte neushoorns verhuisd naar nieuwe reservaten, het areaal nam toe met ruim 98.000 hectaren.

In het Zambiaanse deel van het grensoverschrijdend natuurpark KAZA, is door Peace Parks en WWF voortvarend gewerkt aan de ontwikkeling van de olifantencorridor tussen Botswana, Namibië en Zambia. Resultaat is een integraal ontwikkelingsplan voor het gebied waarin de corridor moet komen. Dit gebeurde in zeer nauwe samenwerking met de lokale autoriteiten, zowel de traditionele leiders als de overheid. In juni 2007 werd het plan aangeboden aan de Koning van Barotseland (de Litunga), lokale chiefs en de minister van Economische Zaken in Zambia. Het is zeer goed ontvangen, juist vanwege de betrokkenheid van de lokale bevolking, die haar eigen olifantencorridors heeft vormgegeven. Komend jaar al zullen de eerste projecten ter realisatie van deze corridor starten.

Het Wereld Natuur Fonds kwam in september in actie om de onmiddellijke bedreiging van de laatste berggorilla's in Congo te verminderen. De actie werd in twee dagen tijd opgezet om geld te verwerven voor de verstrekking van brandhout aan vluchtelingen die het Virunga-park en de daarin levende berggorilla's met hun brandhoutbehoefte bedreigden. De actie bracht 53.000 euro op en veel publiciteit. In hetzelfde gebied werd in november het planten van de tien miljoenste boom door Wereld Natuur Fonds in twintig jaar gevierd. De aangeplante bossen leveren het hoogst noodzakelijk brand- en timmerhout voor de enorme aantallen mensen die er wonen.

Iberische Lynx

De Spaanse autoriteiten maakten in oktober 2007 bekend dat onderzoekers een nieuwe populatie lynxen

hadden ontdekt in het midden van Spanje. De groep zou ongeveer 15 dieren tellen. Vóór deze ontdekking schatte men het aantal volwassen Iberische lynxen op 110 dieren in twee gebieden in Zuid-Spanje. Het onderzoek was verricht mede met geld uit het INNO-fonds van WNF. In projectgebied Sierra de Moreno gaat het goed met de soort en lijkt er een lichte groei te zijn. Ook het fokken van lynxen in gevangenschap verliep afgelopen jaar goed. Naar verwachting kunnen binnen 2-3

jaar nieuwe populaties worden gesticht in twee reservaten die geschikt zijn. De overheid staat ook op het punt om meer fokstations te openen en er worden nu ook in Portugal initiatieven genomen om de Iberische lynx terug te brengen.

Oceanen en natuur

Twee derde van het aardoppervlak bestaat uit zeeën, oceanen en kustgebieden. Deze zijn van immens belang voor de natuur. Door de enorme rijkdom aan dieren is ook het economische belang van zeeën en oceanen groot. Het leven in zeeën, oceanen en kustgebieden staat echter onder druk door ongecontroleerde visvangst en vervuiling. Op dit moment is minder dan 1% van de oceanen en kustgebieden beschermd. Het Wereld Natuur Fonds pleit voor meer beschermde zeegebieden en doet zijn uiterste best de bedreigingen terug te dringen.

Internationale doelstellingen

Het Nederlandse Wereld Natuur Fonds draagt bij aan de volgende internationale doelstellingen van de WWF-organisatie: De drie meest schadelijke visserijen -tonijn, witvis en garnalen - reduceren hun bijvangst en bodemschade en stappen in het MSC-programma. Het aanbod van duurzame vis in Nederland wordt meer dan verdubbeld, mede doordat een grote supermarkt overstapt op MSC. Nederland wijst vijf beschermde gebieden aan in de Noordzee en neemt een netwerk van beschermde gebieden op in de lange termijn ruimtelijke planning. In Nederland zijn de volgende resultaten behaald op het gebied van beleid en bedrijf:

Tonijn

Tonijn: in samenwerking met Albert Heijn en importeur Anova is een project gestart met tonijnvissers in Indonesië. De eerste schepen uit Makassar hebben reeds hun vishaken vervangen door de cirkelvormige haken die de bijvangst van de schildpadden met 80% kan terugdringen. De goede haken worden nu ook in Indonesië vervaardigd. *Witvis*: mede door steun van het WNF hebben een belangrijke Nederlandse scholvisser en een groep Staand-Wantvissers (tong) zich aangemeld voor het MSC-keurmerk.

Garnalen

Garnalen: Nederlandse garnalenvissers gaan door met testen van bijvangstreducerende technieken voor het verkrijgen van het MSC-keurmerk. Met de firma Heiploeg (grote importeur van tropische garnalen) zijn voorbereidingen getroffen voor een gezamenlijk project in India.

Zoetwater

Water is onmisbaar voor de mens en de rijkdom aan planten- en diersoorten. Veel nieuw leven ontstaat in of door water. De afgelopen dertig jaar is de rijkdom aan planten- en diersoorten in zoetwatergebieden, zoals rivieren, delta's, meren en moerassen, met meer dan 50% afgenomen. Menselijk ingrijpen heeft in veel gevallen geleid tot teveel, te weinig of te vies water. Voor een duurzame overleving van mens en kostbare natuur is het van groot belang dat het natuurlijke watersysteem zoveel mogelijk intact blijft om de diverse en essentiële functies te kunnen blijven vervullen. Het Wereld Natuur Fonds werkt daarom wereldwijd samen met mensen in het veld én met bedrijven én overheden aan natuurlijke oplossingen om het water op peil en schoon te houden. Zo wordt er gekeken naar duurzaam zoetwatergebruik; in het bijzonder bij de productie van dorstige gewassen.

Een onderzoek van de Universiteit Twente, waarmee het Wereld Natuur Fonds samenwerkt, gaf dit jaar duidelijk weer hoeveel water er gebruikt wordt voor de productie van allerlei dagelijkse producten. Het rapport zorgde voor enorme media-aandacht. Het rapport gaf zorgwekkende cijfers, maar gelukkig krijgt de consument langzaam maar zeker meer keuze dankzij de overeenkomsten die het Wereld Natuur

Fonds afsluit met producenten en afnemers. Twee voorbeelden van dergelijke samenwerking van het afgelopen jaar zijn:

De duurzaam geteelde aardbeien uit het natuurgebied Coto Doñana in Spanje zijn verkrijgbaar bij Albert Heijn en andere supermarkten. Door innovatieve productiemethoden is minder water nodig. Dit levert grote winst op voor het natuurgebied. Er blijft meer water over voor de rijke natuur en de miljoenen vogels die hier leven.

De duurzaam geteelde katoen uit India en Pakistan is verkrijgbaar bij IKEA. Een prachtige stap in de richting van behoud van de biodiversiteit in de Indus Delta; één van de gebieden van het Wereld Natuur Fonds die prioriteit heeft. Deze delta komt door intensief watergebruik door de katoensector regelmatig droog te staan. Met grote gevolgen voor de natuur in dat gebied. Dit jaar zijn meer dan 1.000 boeren getraind in landbouwmethodes die zowel het gebruik van water- als bestrijdingsmiddelen verminderen. Dat doet de natuur goed.

Ook grijpt de snelle klimaatverandering aan om wereldwijd biodiversiteit en zoetwatergebieden in delta's zoals die van de Yangtze, de Donau en de Zambezi te behouden en beschermen onder andere door duurzaam waterbeheer, watergebruik en infrastructuur. Vanaf dit jaar is het Wereld Natuur Fonds ook in het Zeeuwse en Zuid-Hollands estuarium actief. Een in dit jaar ontwikkelde visie door het Wereld Natuur Fonds 'Hoogtij voor Laag Nederland' laat de kansen zien voor mens, natuur en economie door een combinatie van slimme civiele techniek en gedurfde natuurontwikkeling. Hierbij houden we uitdrukkelijk rekening met draagvlak en een breed scala aan - soms tegenstrijdige - belangen. We staan op de bres voor mens en natuur in de vaak dichtbevolkte stroomgebieden van de grootste rivieren met hun immense ecologische en economische waarden. Met deze visie hopen we ons steentje bij te dragen aan het oplossen van de problematiek in eigen land en een voorbeeldproject te zijn voor andere delta's in de wereld. De visie is aangeboden aan de Deltacommissie die september 2008 haar eigen deltavisie uitbrengt en vormt de basis voor een reeks nieuwe veldprojecten van het Wereld Natuur Fonds in Nederland. Het rapport werd met interesse ontvangen in de Nederlandse media. 3. Het werk in de Nederlandse delta wordt gekoppeld aan werk van het Wereld Natuur Fonds in de Yangtze rivier. Een unieke uitwisseling van kennis en expertise tussen de twee delta's is dit jaar gestart. Samen met WWF-China werken we ook aan het opzetten van the World Estuary Partnership.

Natuurbescherming buitenland

Door het internationale Secretariaat van het Wereld natuur Fonds in Gland (Zwitserland) is een nieuw Global Programme Framework ontwikkeld waarin de prioriteiten van het WWF-netwerk zijn vastgelegd. Een lijst van 35 gebieden, 13 diersoorten en enkele sturende factoren voor het ontstaan van natuurproblemen, zijn richtinggevend voor het netwerk op het gebied van samenwerking, investeringen in natuurbescherming en capaciteitsontwikkeling. Een blik op de lijst van prioriteiten laat zien dat het Wereld Natuur Fonds Nederland een zeer belangrijke rol vervult in de financiering van de belangrijkste programma's. Ook vervult de organisatie een sleutelrol in de ontwikkeling van kantoren in landen waar de belangrijkste natuurgebieden liggen. Een belangrijk mechanisme om verandering tot stand te brengen op wereldwijd niveau zijn zogenaamde Netwerk Initiatieven. Dit zijn programma's waar het netwerk zijn krachten bundelt om de complexe uitdagingen aan te kunnen. Het WNF heeft aan het begin gestaan van de ontwikkeling en financiering van een aantal van deze nieuwe samenwerkingsverbanden, zoals het Hart van Borneo en de Koraal Driehoek. Beide samenwerkingsverbanden zijn als meest ontwikkeld en inspirerend erkend tijdens de WWF-jaarvergadering in Turkije en dienen als een voorbeeld voor andere Netwerk Initiatieven. Dit jaar zagen we de verdere ontwikkeling van het Arctische

programma, een ontwikkeling die samenviel met een publieke campagne voor de Noordpool die we dit jaar hebben gevoerd.

Klimaat

Een gezond, evenwichtig klimaat is essentieel om het leven van mens, dier en natuur op onze planeet in balans te houden. Het Klimaatprogramma van WNF wordt geleid door beleidsdoelen op het gebied van adaptatie (het aanpassen aan de impact van klimaatverandering) en mitigatie (het voorkomen van klimaatverandering). Het beïnvloeden van het publieke debat als katalysator voor verandering en beleidsbeïnvloeding is van groot belang om de programmadoelen te realiseren. Naast het beïnvloeden van overheidsbeleid speelt het bedrijfsleven een belangrijke rol in het klimaatwerk van WNF. De partnerschappen met een aantal voortrekkers uit het Nederlandse bedrijfsleven spelen een belangrijke rol zowel richting overheid als publiek. Het klimaatprogramma van WNF is qua veldresultaat nauw verbonden met het Arctic Network Initiative. Uiteindelijk wil het Wereld Natuur Fonds bereiken dat in 2020 effectieve internationale afspraken zijn gemaakt en maatregelen zijn genomen om klimaatverandering tegen te gaan, zodanig dat de opwarming van de aarde niet het voor mens en natuur gevaarlijke niveau van meer dan 2 graden Celcius overstijgt.

Bossen

Het belang van bossen voor mens en dier is groot. Meer dan de helft van alle dier- en plantensoorten is voor zijn voortbestaan afhankelijk van bos. En ook de mens kan niet zonder. Toch verdwijnen de bossen op aarde nog steeds in hoog tempo. Het Wereld Natuur Fonds wil deze trend ombuigen en laten zien dat bos ook kan worden benut zonder blijvende schade toe te brengen.

FSC hout

Zo ontwikkelt en implementeert zij innovatieve financiële mechanismen voor beschermde

gebieden. Stimulering FSC-hout als certificaat voor duurzaam bosbeheer (met bijzondere aandacht voor Borneo en de Amazone) is daar een voorbeeld van. In Nederland is van al het geïmporteerde hout in Nederland sinds 2001 ongeveer 20% FSC-gecertificeerd. Ter vergelijking: in 1999 was dat nog maar 4%. Op diverse wijzen is samengewerkt met FSC Nederland om deze groei te realiseren. Palmolie is een belangrijke economische factor achter de ontbossing, vooral in Indonesië. Een groot aantal bedrijven dat werkzaam is in de palmoliesector op Borneo heeft in 2007 de criteria voor duurzame palmolie geaccepteerd en bevindt zich in de testfase om deze palmolie in producten te verwerken. Het Wereld Natuur Fonds is een belangrijke aanjager geweest in dit proces. Naar verwachting zullen in 2009 de eerste producten met duurzame palmolie op de markt worden gebracht.

Nationaal park in Colombia

In Colombia is een nieuw nationaal park opgericht in oktober 2007: de Amazone Piedmont Het park, dat een oppervlakte heeft van 970 km², speelt een cruciale rol bij natuurbescherming in het gebied, omdat het al bestaande natuurgebieden met elkaar verbindt. Niet alleen een kwart van het aantal vogelsoorten in Colombia leeft er, maar ook is de regio het leefgebied van de Andes-beer, de Tapir en de Poema. Meer dan 140 soorten vlinders en 825 verschillende plantsoorten komen er voor. Het Wereld Natuur Fonds was betrokken bij de totstandkoming van het park en zal helpen met het beheer ervan.

Congo Bekken

Het afgelopen jaar is de grens van 1 miljoen hectare houtkapconcessies met FSC certificering overschreden in de Congo Bekken (Centraal Afrika), merendeels met technische ondersteuning van het Wereld Natuur Fonds. Een voorbeeld: het bedrijf SEFAC heeft in oktober 2007 als eerste houtkapbedrijf in Zuidoost-Kameroen het FSC-certificaat ontvangen. Het bedrijf exploiteert ongeveer 315.000 hectare bos, vergelijkbaar met de oppervlakte van de provincie Overijssel. Om in aanmerking te komen voor de certificering voerde het bedrijf ondermeer projecten uit om de leef- en werkomstandigheden van de lokale bevolking te verbeteren. Jaarlijks wordt geëvalueerd of de SEFAC voldoet aan de FSC-criteria.

Borneo

Bomen maken een begin van een comeback langs de Kinabatangan, de belangrijkste rivier van Sabah (Maleisisch Borneo). De afgelopen twintig jaar is veel bos verloren gegaan door illegale kap en de oprukkende landbouw. Het zijn de bewoners van het gebied zelf die meedoen in het bosherstelproject van het Wereld Natuur Fonds, die hen speciaal heeft opgeleid voor deze taak. Dankzij de aanplant wordt het leefgebied van de orang-oetans groter, maar ook andere dieren benutten de nieuwe natuurlijke verbindingzone langs de rivier. Tussen 2003 en 2008 zijn ruim 6.000 jonge boompjes gekweekt, goed voor een strook die plukjes bos langs de rivier verbindt van 50 meter breed en 2 kilometer lang. Er leven ongeveer 1.100 orang-oetans in het gebied.

Goma

Op 24 november 2007 plantte het Wereld Natuur Fonds de 10 miljoenste boom bij de stad Goma in de Democratische Republiek Congo. Het herbeplantingsproject startte in 1987, en zorgt ervoor dat de illegale kap in het leefgebied van de gorilla wordt teruggedrongen. Het nieuw geplante bos biedt namelijk alternatief brandhout, en de verkoop van een deel van het productiehout helpt ook nog eens de lokale economie.

Armoede

In bijna alle veldprogramma's is het verbeteren van de levensomstandigheden van de lokale bevolking in relatie tot natuurbescherming een centraal thema. Projecten in Afrika, Zuid-Amerika en Azië dragen zowel direct als indirect bij aan armoedebestrijding en de verbetering van levensomstandigheden en voedselzekerheid van de lokale bevolking. Immers, in veel van deze projecten is duurzame natuurbescherming niet mogelijk zonder dat de lokale bevolking daar ook baat bij heeft. Het in 2007 gestarte programma van het Wereld Natuur Fonds op het thema Natuur & Armoede heet '*Linking Futures*'. Het doel van dit programma is om nationale, regionale en lokale organisaties in 3 landen in Afrika, te weten Mozambique, Kenia en Kameroen, te versterken. Op deze manier kunnen zij actief Natuur & Armoede programma's promoten die gericht zijn op het ontwikkelen van mechanismen voor bescherming van ecosystemen en het verbeteren van de levensomstandigheden van de lokale bevolking. In de opstart fase van het programma zijn strategische partnerschappen aangegaan in de drie betrokken landen met lokale en internationale organisaties, overheden op het gebied van water, milieu en bosbeheer en bedrijven. Met bovenstaande ontwikkelingspartners zijn strategische visies en interventies nader uitgewerkt en eind 2007 is het programma werkelijk van start gegaan. Dit heeft geresulteerd in een reeks van activiteiten met lokale gemeenschappen ter verbetering van hun economische positie, beleidsbeïnvloeding, campagnes en training en ondersteuning van lokale organisaties. Structuur en beleid De boodschap van het thema Natuur & Armoede is al langer een onderdeel van het werk dat het Wereld Natuur Fonds doet. Om nog slagvaardiger te zijn op dit gebied, heeft het WNF een nieuwe

structuur en een nieuw beleid ingevoerd. Door het vormen van een aparte afdeling Natuur & Armoede kan hier systematischer aandacht aan worden besteed, met als doel de bijdrage te vergroten van natuurbescherming aan armoedebestrijding en vice versa. Specifiek beleid en instrumenten zijn in ontwikkeling om dit gedachtegoed uit te dragen. Voor het programma in Kenia en Mozambique wordt in samenwerking met de Universiteit van Twente het concept van Virtueel Water concreet uitgewerkt. Virtueel Water is het water dat in de keten wordt gebruikt, maar niet direct in het product is terug te vinden. Denk hierbij aan het verbouwen van bloemen (Kenia) en suiker (Mozambique). Deze dorstige gewassen hebben enorme hoeveelheden water nodig om te groeien en concurreren met lokale watergebruikers. Water is ook nodig voor onder andere de biodiversiteit in wetlanden en drinkwater- en sanitairvoorzieningen voor de lokale bevolking. Het Wereld Natuur Fonds bouwt aan een toekomst waarin de mens leeft in harmonie met de natuur.